

NØVN

Besta loysnin fyri øll

Regin Berg

Skálafjarðartunnilin skal byggjast, og hann skal vera almennur. Har er eingin ivi um, hvat er betri fyri Føroyar, hvat er skjótast og hvat er bíligast fyri brúkaran. Innlendismálaráðharrin átti tí at gjørt sum vinnumálaráðharrin, og stuðlað almennu loysnini. Ger hann tað, kann tunnilin longu vera væl ávegis áðrenn næsta val, og æviga trætan um Sandoyar-tunnulin loyst samstundis.

Álit á politisku skipanina?

Um møguleikin verður brúktur rætt, er tað frálíkt, at innlendismálaráðharrin hevur sett tunnilin á dagsskránna. Skálafjarðartunnilin er ein av teimum iløgnum í

infrakervið, sum eingin ivi yvirhøvur átti at verið um. Hann knýtir meginøkini í Føroyum saman, gevur bæði byggiharranum og brúkaranum vinning, og minkar um ferðatíðina hjá privatpersónum og vinnulívi. - Tó at yvirskotið hjá brúkaranum figgjarliga er væl minni (um tað yvirhøvur er har), um tað verður bygt privat.

Nú innlendismálaráðharrin hevur uppskot til ein sáttmála, ber tað av álvara til at síggja, hvussu nógv verri privata loysnin er fyri øll onnur enn fyrítøkuna sum byggir – hetta hóast vit ikki fá loyvi at vita so nógv, og tað valla man vera tað mest jaliga, sum verður dult sum mansmorð. Innlendismálaráðið væntar, at Føroya fólk er so ónøgt við sáttmálan, at rætturin til alment innlit skal beinast burtur, inntil eitt hálv ár aftaná tunnilin er liðugur. Hvør kann tá brúka innlitið til nakað? Men vit vita so, at fyrítøkan eitt nú skal fáa endurgjald, um lógir broyt-

ast, eins væl og um tað almenna ger nakað, sum kann gera at minni ferðsla kemur gjøgnum tunnilin. So infrakervið í øllum meginøkinum er fastlæst upp til næstu 50 árin. Harumframt er tað ikki fyrr enn í 2023, at fyrítøkan skal verða liðug við tunnilin. Ella við øðrum orðum so seint, at um so politiska skipanin bíðaði fyra ár afturat við at byggja alment, var tað almenna fyrr liðugt. Og tað er enntá komið fram, at um fyrítøkan velur tað, so kann hon heilt sleppa sær burturúr verkætlanini, um einki forprojekt er gjørt í 2018. So tað er eingin trygd fyri, at tunnilin yvirhøvur verður bygdur við privata leistinum!

Hetta er als ikki nøktandi, og kann hava við sær, at fólk í nógv størri mun missa álitid á politisku skipanina, tí “loysnin” gongur beint ímóti serfrøði og vanligum viti og skili. Tað mest vanliga tá ein eitt nú lýsir eitt starv at vera leyst, og bara ein ella fáir umsøkjari er, er, at ein antin

lýsir starvið av nýggjum, ella finnur eina aðra loysn. Fær ein ein einsamallan góðan umsøkjara, so kann ein umhugsa at seta viðkomandi, ella heita á viðkomandi um at søkja aftur. Men í hesum førinum ljóðar avtalan at vera alt annað enn góð.

Møguleikin er her nú!

Innlendismálaráðharrin kann gera tað so nógv betri. Við upplýsingunum vit hava nú, kann hann uttan víðari fáa breiða undirtøku fyri, at almenna loysnin skal fara í gongd nú. Uppaftur kann hann verður mintur sum tann, sum endiliga fekk Skálafjarðartunnilin OG Sandoyartunnilin ígjøgnum – sum helst man vera nóg mikið, til at tryggja Sjálvstýrisflokkin til næsta løgtingsval. Við at hava sett tunnilin so frammarlaga á dagsskránna, kann almenna loysnin ikki steðga upp. Eingin politiskur flokkur hevði torað, at sagt nei, tá fólk vænta at fáa tunnilin og fáa hann nú – ikki í 2023.

Hin møguleikin er oyðileggjandi fyri politisku skipanina. At t.d. lögmaður kemur út, og sigur seg ikki hava álit á serfrøðini hjá tí almenna (Landsverk), niðurbrýtur alt álit sum er. Tað einasta sum kann gera, at verkætlanin ikki gevur yvirskot, er, um fólkatalið í Føroyum minkar og minkar nógv. Er tað tann møguleikan lögmaður hugsar um, tá hann sigur hann ikki trýr Landsverk, so stendur illa til við framtíðarvisjónum fyri land okkara, og spurningur er um hann átti at hildið áfram í starvinum sum lögmaður. Koma vit nakrantíð hagar, kann alt kortini gera tað sama. Heldur hann at útrokningarnar hjá Landsverkið onkursvegna eru skeivar, so kann lögmaður sjálvur stokka inn á gólvið hjá Landsverk, og koma við røttu útrokningunum. - At onkur er fólkavaldur merkir, at hann hevur eginleikar sum gera, at fólk hava álit á viðkomandi, men tað merkir vanliga ikki, at viðkomandi harvið verður til dømis búskaparfrøðingur

ella verkfrøðingur, og dugir betri enn t.d. Landsverk at meta um kostnaðin av infrastrukturellum verkætlanum. At vera fólkavaldur merkir ikki, at ein bara kann halda okkurt vera “smart”, halda tað loyniligt fyri fólkinum og so gera tað. Serfrøðin má takast í álvara – annars kann hon ikki tæna fólkinum – Og hvussu kann fólkærðið virka, um fólk ikki fáa at vita, hvat teirra kosnu ætla at gera?

Eg vóni at innlendismálaráðharrin hugsar seg um eina ferð afturat. Tað er best fyri Føroyar, Eysturoynna, Sandoynna, einstaklingin og framtíð Sjálvstýrisflokksins, um hann leggur seg fram um andstøðuna, og verður maðurin, ið kom við ikki einum, men tveimum tunlum vit hava klandrast um í meira enn eitt áratígg. Ger innlendismálaráðharrin ikki tað, so kunnu aðrir samgongulimir (við reinari samvitsku) vinna sær nógv atkvøður, við at stuðla uppskotinum hjá andstøðuni.

Hví eg luttók í Pride skrúðgonguni, og hví tú eisini áttið at komið við

Matthew Workman

Í fjør var eg eitt av teimum túsundtals fólki, ið gjørdist heilt ovfarin av stóru mannamúgvuni, sum luttók í og eyggleiddi Faroe Pride skrúðgonguni. Eg var har, tí eg ætlaði at taka uppá til mína internetsending, Faroe Islands Podcast, men fjøldin, sum var komin saman at stuðla LGBT felagsskapinum í Føroyum, dró meg við sær.

Í juni í ár gekk eg við í Pride-gonguni, har eg búgvi í Portland, Oregon, USA, og tað var eitt ótrúligt upplivisi. Hví luttók eg í skrúðgonguni, og hví eigur tú eisini at koma við? Lat meg greiða nærri frá...

Trúgvandi mormonor, ið vilja byggja brýr

Egeri limur í einum kristnum trúarbólki, sum eitur Church

of Jesus Christ of Latter-Day Saints, men vanliga verða vit nevnd mormonar. Hóast mín trúarbólkur varð hildin at vera rættiliga viðgangandi fyri eini øld síðan, so eru mormonar í dag kendir fyri at vera politiskt konservativir. Eisini eru teir kendir fyri at duga sera væl at samskipa og savna pengar inn, og á henda hátt stuðlaðu teir einum lógaruppskoti í Kalifornia (Proposition 8), sum bannaði samkyndum hjúnalagi í hesum amerikanska statinum í 2008 (í summar avgjórði hægsti dómstólurin í USA tó, at hetta lógaruppskotið var í stríð við amerikansku grundlógina).

Í ár luttók eg í skrúðgonguni í Portlandi saman við einum bólki av mormonum, sum virka undir heitinum Mormons Building Bridges (mormonar byggja brýr). Hesin bólkurin heldur at okkara kirkja eigur at taka betri ímóti LGBT-brøðrum og -systrum okkara.

Hóast eg havi nógv samkynd vinfólk, og júst hevði frætt, at eitt systkinabarn mítt var lesbisk, so var tað

ikki lætt at gera av at luttaka í skrúðgonguni. Eg visti at fleiri vinir og kenningar, sum eg gangi í kirkju við, kanska fóru at tað illa upp. Tað var greitt, at eg fór at noyðast at svara mongum spurningum, og at summir javnlíkar mínir enntá kanska fóru at síggja meg sum ein “fremmandan”.

Somu vendingar sum fyri hundrað árum síðani

Hví gjørði eg tað so? Fyrst av øllum tí eg hoyrði, hvussu fólk tosaðu um samkynd, og so kendi eg onkrar vendingar aftur. Samkynd parløg vórðu kallað “ónáttúrlig”, ein “synd móti Gudi”, ein “hóttan móti sonnum hjúnabondum og familjum”, sum “kundi føra til at fólk fara at giftast við djórum.” Júst somu orð vórðu nýtt um mítt fólk, tá vit framvegis høvdu okkara serliga slag av hjúnabandi: fleirgiftu. Mormonar góvust við fleirgiftu seint í 19. øld, og eg má viðganga, at eg gleðist um, at eg ikki at livdi tá. Eg havi eina konu, hon er ófør. Mær tørvar ikki fleiri.

Men tá mormonar giftu

seg við fleiri konum, so nýttu tey, ið vóru ímóti hesum, tað sum grundgeving fyri at jagstra okkum sum djór. Ja, tað var loyvt at drepa ein mormon í amerikanska statinum Missouri heilt fram til 1976. Í roynd og veru so ásetti lógin, at komst tú fram á ein mormon, so SKULDI tú drepa hann.

So tá eg hoyri, hvussu summi málbera seg í dagsins kjaki um rættindini hjá samkyndum, so veit eg, hvagar tað kann føra. Og sum kristin havi eg eina moralska skyldu at virka ímóti hesum.

Borgararættindastríði hjá okkara ættarliði

Nú eg síggi LGBT-systrar og -brøður mínar stríðast fyri teimum rættindum, sum eg longu havi, skilji eg, at stríðið fyri javnrættindi til LGBT-arar endurspeglar væl stríðið hjá littu landsmonnum mínum í fimti- og sekstíárinum. Hetta er veruliga eitt borgararættindastríð fyri okkara ættarlið og fyri okkara samtið.

Tá eg endurskoðaði gerðir mínar seinastu árin, so

byrjaði eg at síggja meg sjálvan fylgja mynstrinum hjá teimum liberalu hvítu í rasuskildu suðurstatunum í Amerika í hálvtrýssunum. Tey vóru ímóti rasuskilnaði og hvussu tey svørtu vóru viðfarin, men tey hvørki gjørdur ella søgdu nakað. Tey vóru vís í, at støðan fór at broytast fyrr ella seinni. Tey gjørdur einki, ikki tí tey vóru ónd, men tí tey ikki vildu gera um seg. Tey vildu ikki fornerma grannarnar, tey vildu ikki missa status í samfelagnum.

Støðan broyttist, men ikki so skjótt, sum hon kundi havt broytst, um tey samhugaðu hvítu høvdu hjálpt til.

Tá vit nú líta aftur um bak, noyðast hesi fólkinu at svara spurningum frá sínum børnum, ommubørnum og abbað børnum: “Hvat gjørði tú, tá borgararættindastríðið stóð á í trýssunum?”

Um stutta tíð fara børn míni at seta mær sama spurning um stríðið fyri rættindum teirra samkyndu í dag. Eg visti, at eg ikki var nøgdur við mítt svar. Tí luttók eg í Pride-gonguni.

Hvat hevði Jesus gjørt?

Í síðsta enda var tað Jesu lærdómur í Bibliuni, sum fekk meg at luttaka. Í Fjallaprædikuni býður Jesus okkum: „Dømið ikki, fyri at tit skulu ikki verða dømd!” (Matteus 7:1) Seinni segði Jesus at: “hitt stóra og fyrsta boðið” var at elska Gud (Matteus 22:37-38) og bað okkum síðani; „elska næsta tín sum teg sjálvan.” (Matteus 22:39)

Stutt sagt so trúgvi eg á ein Gud, og eg trúgvi, at eg fari at standa til svars fyri mínar gerðir í hesum lívi. Eg trúgvi at dómurin fer at handla um at svara hesum báðu einføldu spurningunum: hvussu visti tú Gudi kærleika tín, og hvussu vísti tú, at tú elskar brøður og systrar tínar? Ongastaðni í hesum dómnum fer Gud at spyrja: “Hvussu nógv hevur tú gjørt fyri at kúga tey samkyndu?”

So eg luttók í skrúðgonguni. Eg gekk við fyri vinfólk míni, fyri trúgv mína, og fyri familju mína.

Tað átti tú eisini at gjørt leygardagin.